

Leeuwarden: een gemeente met perspectief

Verkiezingsprogramma VVD Leeuwarden 2022-2026

per·spec·tief
(het; o; meervoud:
perspectieven)
1 vergezicht, vooruitzicht,
toekomst

Verkiezingsprogramma VVD Leeuwarden 2022-2026

Leden van de programmacommissie:

Martijn Brands

Marcel Visser

Petra van der Sloot

Sietse Bouma

Hendrik Terpstra

Geu Luik

Harry Bevers

Inhoud

Inleiding	3
1 Een gemeente waar het goed leven is	5
1.1 Wonen	7
1.2 De nieuwe omgevingswet	8
1.3 Een duurzame toekomst	8
1.4 Bereikbaarheid van stad en dorpen	10
1.5 Beheer Openbare Ruimte	11
1.6 Veiligheid voor iedereen	12
2 Ondernemen, werken en recreëren	14
2.1 Ruimte voor ondernemers	15
2.2 Werk en inkomen	16
2.3 Landbouw	17
2.4 Een bruisende stad die bezoekers van buiten aantrekt	18
2.5 Recreatie en toerisme	19
2.6 Culturele voorzieningen voor alle leeftijden	20
3 Goede zorg voor elkaar	22
3.1 Veilig opgroeien	23
3.2 Onderwijs	24
3.3 De juiste zorg voor iedereen	25
3.4 Iedereen doet mee en integreert	26
3.5 Gezond zijn, sporten en bewegen	27
4 Een overheid die werkt voor inwoners en ondernemers	29
4.1 Het belang van de inwoners staat voorop	30
4.2 Verstandig met geld omgaan	30

Inleiding

Leeuwarden is een gemeente die leeft. Mensen werken aan hun ontwikkeling, aan hun carrière en aan een mooie en leefbare omgeving. Een plek met een gevoel van 'thuis' voor iedereen die in de stad en omringende plaatsen woont, werkt of er op bezoek is. Met oplossingen voor vandaag en perspectief voor de toekomst.

Dat vraagt om forse ambities: Leeuwarden als 'de' hbo-stad van het Noorden. Want een florerende studentenstad zorgt voor reuring in de binnenstad en geeft kleur aan onze wijken. Leeuwarden is een toeristische en culturele hotspot met de Prinsentuin als mooiste jachthaven van Nederland! Hier binden we ondernemers aan ons, als meest mkb-vriendelijke gemeente.

Wij gaan die ambities niet uit de weg. Integendeel: we bouwen de komende periode verder aan een gemeente waar het goed wonen, werken en recreëren is. Zonder dat je maanden of jaren moet wachten op een geschikt huis. En met voldoende banen om na je school of studie ook werkelijk 'aan de slag' te gaan.

Voor onze inwoners start het met het perspectief dat iedereen kan opgroeien in een omgeving die schoon, groen en veilig is. Waar je zelf de keuze kan maken naar welke school je wilt en welke opleiding je wilt volgen. Waar scholen en bedrijfsleven samen werken

aan een passend onderwijsaanbod met perspectief op een baan die bij je past. En waar het nodig is, we goede zorg dichtbij huis bieden. Betaalbaar en voor iedereen laagdrempelig beschikbaar.

We staan voor voldoende aanbod van woningen en perspectief om de volgende stap op de huizenmarkt te zetten als je daar aan toe bent. En dus nemen we de uitdaging aan om te blijven bouwen en te zorgen voor voldoende aanbod van woningen in alle prijsklassen in stad en dorpen.

Voldoende werkgelegenheid staat of valt met een aantrekkelijk ondernemersklimaat. De overheid kan geen banen 'maken'; daar zorgen vooral de bedrijven voor. We leggen de rode loper uit voor de ondernemer. Zij zijn onze ambassadeurs, de motor van de lokale economie en zij zorgen voor de banen. Dat betekent regels beperken en de ondernemer laten doen waar hij het beste in is: ondernemen.

Volgende generaties verwachten van ons dat we een duurzame gemeente achterlaten. Samen kijken we naar haalbare en betaalbare oplossingen voor gezinnen en ondernemers. Verduurzamen vraagt om slimme en innovatieve oplossingen en gedegen onderzoek naar haalbaarheid, efficiëntie en effectiviteit. Verrommeling van het unieke Friese landschap willen wij tegengaan. Draagvlak voor oplossingen onder onze inwoners is erg belangrijk. Zo zorgen we ervoor dat we klaar zijn voor de toekomst.

Jins dreamen no, jins skiednis skielk

Onze dromen nu, onze geschiedenis later

Leefbaarheid is het kernbegrip voor onze wijken en dorpen. Soms gaat het in wijken minder goed met die leefbaarheid. Dat vraagt om een actieve rol van de overheid. We zien de aanpak in de Vlietzone als voorbeeld voor andere wijken waar de leefbaarheid en veiligheid onder druk staan. De leefbaarheid in de dorpen kent vaak andere uitdagingen: het in stand houden van voorzieningen vraagt om oplossingen op maat. De gemeente denkt en zoekt mee naar die oplossingen, maar we geven ook vertrouwen en regie aan de inwoners voor eigen initiatieven.

Wij staan voor een flexibele en slagvaardige gemeente. Een gemeente die zoekt naar oplossingen buiten de gebaande paden en die goed op haar inkomsten en uitgaven let. Meer geld uitgeven dan er binnenkomt is niet acceptabel: dan ontstaan er problemen. Door de gemeentelijke taken op een zuinige, maar effectieve manier uit te voeren houden we de lokale lasten laag. En als de gemeente geld overhoudt, zorgen we voor een verantwoorde en stevige reserve voor 'mindere' tijden. Uiteindelijk komt het dan ten goede aan al onze inwoners en ondernemers. Zo houden we het leven in onze gemeente voor iedereen betaalbaar.

Kortom: Leeuwarden is een plek waarin gelijke kansen voor iedereen bestaan en waar iedereen het beste uit zichzelf kan halen. Je hebt de keuze om je leven in te richten zoals je wilt. In een samenleving die verdraagzaam is voor jou en waar jij verdraagzaam bent naar de wereld om je heen. Wederzijds respect is de basis van hoe we met elkaar omgaan.

Samen bouwen we aan een nog mooier Leeuwarden met perspectief voor onze inwoners!

Marcel Visser Lijsttrekker VVD Leeuwarden

A scenic landscape featuring a body of water in the middle ground, a wooden fence in the foreground, and tall grasses. The sky is overcast with soft, grey clouds. The overall mood is peaceful and rural.

Hoofdstuk 1

**Een gemeente
waar het goed
leven is**

1.1 Wonen

Leeuwarden is een leefbare gemeente, waar het fijn en prettig wonen is. Een huis is een thuis; een plek waar je veilig en prettig voelt. Beschikbaarheid van woningen staat voorop. In de stad en op het platteland. We stimuleren de doorstroom op de woningmarkt met extra koopwoningen in het midden en hoog segment. Op die manier komen betaalbare starterswoningen beschikbaar. Ook het aanbod van huurwoningen van woningcorporaties, zogeheten corporatiewoningen, is voldoende. Dit stimuleert jongeren om zich blijvend in de gemeente Leeuwarden te vestigen.

Scheefwonen is ongewenst. Om antwoord te geven op de krappe woningmarkt, gaan de bouwambities omhoog. Om snel méér woningen te kunnen bouwen, kiezen we voor kortere en soepelere procedures voor nieuwbouw. De ambtelijke organisatie richten we zó in, dat dergelijke procedures ook echt sneller gaan. Wonen in Leeuwarden is bovendien betaalbaar. Gemeentelijke heffingen worden daarom maximaal verhoogd met de stijging van het algemeen prijspeil.

Er is voldoende ruimte om de auto te parkeren en het aantal elektrische laadpalen gaat omhoog. Alle woningen zijn aangesloten op glasvezel voor een snelle internetverbinding.

Wie zelf een huis wil bouwen, kan kiezen uit voldoende kavels. Hoe en welk huis je wilt bouwen, kun je prima zelf beslissen. We zijn een voorstander van welstandsvrij bouwen. Daar hebben we Welstandscommissie Hûs en Hiem niet voor nodig.

De gemeente Leeuwarden heeft voldoende sociale woningbouw. Dit blijkt uit diverse woningmarktonderzoeken. Woningbouwcorporaties richten zich op hun primaire doelgroep. Nieuwe sociale woningbouw is alleen mogelijk als corporaties bestaand woningbezit verkopen aan particulieren en/of starters op de woningmarkt. Per saldo blijft het aantal woningen binnen de sociale huur dan gelijk.

Sociale huurwoningen worden niet doorverhuurd via deelplatforms (zoals Airbnb). Illegaal doorverhuren wordt hard aangepakt!

De gemeente maakt gebruik van een verhuurmakelaar. Deze kan worden ingezet, om samen met de woningbouwcorporaties, doorstroming binnen de sociale huursector mogelijk te maken.

Experimenteer met alternatieve vormen van wonen en woningbouw. Denk aan de bouw van kangoeroewoningen, tiny houses, seniorenhofjes (knarrenhof) of tijdelijke (niet-permanente) woningen. Zo helpen we starters op weg en kunnen ouderen in een vertrouwde omgeving blijven wonen.

Tijdelijke (niet-permanente) woningen zien wij als een oplossing om te voorzien in de tijdelijke woonbehoefte.

Studenten zijn een verrijking voor Leeuwarden. We stimuleren en zorgen voor voldoende studentenhuisvesting. Eigenaren van studentenhuisvesting zorgen ervoor dat deze brandveilig zijn. En dat er voldoende berging is voor fietsen. De gemeente controleert hier actief op.

De vergunningsplicht voor gemeentelijke monumenten veranderen we in een meldingsplicht. Dit voorkomt het onnodig betalen van bouwleges bij kleine ingrepen.

We bestrijden leegstand door het mengen van functies voor wonen, werken, detailhandel en horeca. Ook verruimen we vestigingsmogelijkheden, door het opstellen van ruime bestemmingsplannen. Verder doen we alles wat mogelijk is om speculatie tegen te gaan. Zo maken we de gemeente prettig en leefbaar.

Breed gedragen initiatieven vanuit de mienskip zoals Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) Mantgum worden ondersteund en gestimuleerd. De gemeente stelt zich op als partner.

In de gemeente Leeuwarden gaan we bij nieuw- en verbouw voor kwaliteit van wonen. Daarom hebben nieuwe zelfstandige woningen een minimale oppervlakte van 65m². Dit ligt vast in het gemeentelijk afwegingskader Woningbouw.

1.2 De nieuwe omgevingswet

De omgevingswet heeft als doel om procedures rondom ruimtelijke plannen sneller te doorlopen. In de ogen van VVD Leeuwarden kan dit alleen met minder regels en meer flexibiliteit binnen de nieuwe omgevingsplannen (voorheen het bestemmingsplan). Procedures voor initiatiefnemers worden gemakkelijker en verkort. Bij nieuwe initiatieven stelt de gemeente zich in beginsel faciliterend op. Wij geloven in het principe: "Ja, mits", in plaats van "Nee, tenzij". We leggen in de uitwerking van de omgevingswet geen extra verplichtingen op, bovenop de wettelijke verplichtingen van de omgevingswet. Er komt wat ons betreft dus geen nieuwe welstandscommissie. Wel komt er een adviescommissie voor rijksmonumenten die zich richt op de wettelijke taken voortvloeiend uit de omgevingswet.

De omgevingswet stimuleert vroegtijdige participatie. Daarmee kunnen overheden namelijk tijdig belangen, meningen en creativiteit op tafel krijgen. Overheid en diverse belanghebbenden maken vooraf heldere afspraken. En leggen de procedures goed vast.

Alle inwoners, bedrijven en andere organisaties krijgen (én hebben) op een gemakkelijke en gebruiksvriendelijke wijze inzicht over de ruimtelijke mogelijkheden binnen hun perceel. Denk aan uitbreidingen en aanpassingen aan woning en/of gebouw. Alle regels uit het omgevingsplan/bestemmingsplan zijn digitaal beschikbaar en actueel.

1.3 Een duurzame toekomst

De gemeente Leeuwarden gaat verduurzamen. Huizen gaan van het aardgas af, zonneparken en windmolens verschijnen in ons landschap. Dat zijn flinke veranderingen, die om verstandige keuzes en draagvlak vragen. Duurzaamheid biedt kansen voor economische groei en een fijne, leefbare stad. Maar het moet wel betaalbaar blijven voor gezinnen en ondernemers. Door duurzame aanpassingen slim in te zetten, is dit mogelijk.

Het verduurzamen van een gemeente vraagt om slimme en innovatieve oplossingen en gedegen onderzoek naar haalbaarheid, efficiëntie en effectiviteit. We maken gebruik van de kennis van onze inwoners en we werken samen met onze hogescholen, universiteit en kennisinstellingen zoals Wetsus en de Dairy Campus. Wij geloven dat deze samenwerking cruciaal is voor de verduurzaming van onze gemeente.

Wat alternatieve energiebronnen betreft, gaan wij in eerste instantie uit van 'wind op zee, zon op land'. Grootschalige initiatieven met windenergie horen op zee thuis. Een uitzondering is er voor de zogenoemde 'Groninger windmolens' op boerenerven. Bestaande dorpsmolens mogen worden vervangen door grotere varianten, maar wel met een maximale tiphoogte van 100 meter. Dit komt overeen met de provinciale regelgeving.

De toepassing van zonnepanelen zien wij bij voorkeur op daken van bestaande en nieuw te bouwen bedrijfspanden op industrieterreinen. Particulieren kunnen niet verplicht worden tot de aanleg van zonnepanelen op daken van hun huis.

De energietransitie en verduurzaming stimuleren innovatie en werkgelegenheid. De gemeente voert actief beleid om deze nieuwe sectoren te steunen. Wanneer het effectief bijdraagt aan de lokale economie en het milieu, kopen we onze producten en diensten duurzaam en circulair in.

Wij ondersteunen het streven naar een energieneutrale gemeente in 2050. Dit bereiken we door energie te besparen en meer duurzame energie op te wekken. Daarbij stimuleren we milieubewust ondernemen, met een passende rol voor de lokale opwekking van duurzame energie.

Per wijk/dorp maken we een plan voor de verduurzaming van woningen en bouwprojecten. Samen met bewoners en gebouw eigenaren kijken we naar de beste oplossing. Vervolgens zorgen we dat inwoners een betaalbaar alternatief aangeboden krijgen. De totale woonlasten mogen niet stijgen, is het principe hierbij. Om de energietransitie behapbaar en betaalbaar te houden, bekijken we alle mogelijkheden om het verduurzamen van de woning en innovatieve projecten in de bouw verder te stimuleren.

We zijn tegen gaswinning in onze gemeente.

Voordat een wijk/dorp overgaat op een andere energievoorziening dan aardgas, zorgen we ervoor dat inwoners een betaalbaar alternatief aangeboden krijgen. Denk bijvoorbeeld aan slimme energienetwerken, waarbij huishoudens overtollige duurzame energie onderling kunnen delen. Het gasnetwerk behouden we voor de toekomst, wanneer waterstof of groen gas toegankelijk zijn.

We maken het zo gemakkelijk mogelijk om zonnecellen en laadpalen aan te vragen, door procedures simpeler te maken. Zo stimuleren we de inzet van duurzame energie.

Elektrische auto's zijn een goede, zuinige manier om van A naar B te komen. De gemeente werkt actief mee en stimuleert voldoende openbaar toegankelijke oplaadpunten. Particulieren kunnen niet verplicht worden hun eigen oplaadpaal aan te schaffen. Bij openbare laadpalen neemt de gemeente passende maatregelen om 'laadpaalkleven' te voorkomen.

We volgen de maatregelen van Rijksoverheid en Provincie ten aanzien van de stikstofproblematiek, mits gebaseerd op feitelijke metingen en met een relatie tot haalbare en betaalbare natuurdoelen. We stimuleren duurzame startups voor de ontwikkeling van bijvoorbeeld schone technologieën, innovatie en werkgelegenheid.

1.4 Bereikbaarheid van stad en dorpen

Het is van belang dat stad en dorp leefbaar zijn en leefbaar blijven. We willen dat onze gemeente goed bereikbaar is via spoor, water en met de fiets en auto. We beschouwen alle verkeersdeelnemers daarbij als gelijkwaardig en investeren in doorstroming, onderhoud en veiligheid.

Of het nu met de auto, de fiets, een e-bike of een ander vervoersmiddel is: onze inwoners kunnen zich prettig en veilig door de gemeente bewegen. Deze ontwikkelingen vragen om fietspaden en wegen die worden ingericht op de toekomst, waarbij veiligheid en doorstroming centraal staan.

In 2021 is gestart met het autoluw maken van het Gouverneursplein, de Eewal en omgeving. Deze fase 1 kan pas een vervolg krijgen na een uitgebreide evaluatie waarbij alle belanghebbenden worden betrokken. Uitbreiding van het autoluwe gebied is geen doel op zich.

De shared space-oplossingen op het Stationsplein, bij de Blokhuispoort en op het Beursplein worden door verkeersdeelnemers ervaren als onveilig en passen niet bij de aard van het verkeer daar. Wij willen op die plekken dan ook afstappen van het shared space-concept en de verkeerssituatie op een zo veilig mogelijke manier opnieuw inrichten.

Bij nieuwbouw streven we naar parkeren op eigen terrein.

De gemeente communiceert onderhoud aan wegen en wegafsluitingen tijdig via bebording en de (social) media. Daarbij geldt dat we onderhoud zoveel mogelijk in één keer proberen te doen, om overlast te beperken. Daarbij is helder wat de alternatieve route is. Zo voorkomen we 'zoekverkeer'.

Het onderhoud van de wegen, fietspaden en trottoirs is en blijft op peil.

Waar nodig worden de bermen van smalle wegen in het buitengebied verhard met graskeien om de veiligheid te vergroten.

We zijn voorstander van de Lelylijn. Met Leeuwarden, de hoofdstad van Fryslân, als begin- of eindstation van deze lijn.

De spoorbrug HRMK over het Van Harinxmakanaal bij Leeuwarden biedt in de toekomst niet genoeg doorvaartmogelijkheden voor schepen van de staande mastroute. Sinds 2021 rijden er ieder uur vier treinen tussen Leeuwarden en Zwolle. Daardoor kan de brug minder vaak open en moeten schepen en treinen steeds vaker lang wachten om de brug te passeren. Om de bereikbaarheid te vergroten, pleiten we voor de aanleg van een spooraquaduct onder het Van Harinxmakanaal in Leeuwarden.

1.5 Beheer Openbare Ruimte

We wonen allemaal graag in een omgeving die groen, schoon en veilig is. Waar burens met elkaar een bijdrage leveren aan het onderhoud van de straat. Maar ook hun eigen tuin, balkon en stoep schoonhouden. De gemeente stimuleert, bijvoorbeeld met lokale campagnes, dat de wijk en de dorpen schoon blijven.

Bij het onderhoud van groen werken we zoveel mogelijk samen met inwoners. Initiatieven van bewoners en organisaties om de eigen straat of buurt te vergroenen en te onderhouden, moedigen wij aan. We zijn voorstander van Right to Challenge (uitdaagrecht). Dit biedt inwoners de mogelijkheid gemeentelijke taken over te nemen wanneer zij van mening zijn het zelf beter of goedkoper te kunnen doen. Een Right to Challenge past in een moderne gemeente die haar inwoners centraal stelt. Een gemeente die haar inwoners faciliteert bij het nemen van eigen verantwoordelijkheid.

We zoeken naar nieuwe manieren om zwerfafval en afvaldumping tegen te gaan. We gaan experimenteren met de mogelijkheid voor inwoners om een ondergrondse afvalcontainer in hun buurt te 'adopteren'. Waar nodig plaatsen we tijdelijk grote, bovengrondse afvalbakken. We zetten daarnaast ook in op handhaving en voorlichting.

We gaan voor de veiligheid uit van de toepassing van slimme en duurzame verlichting in plaats van wijken en dorpen in het donker te zetten.

De gemeente zoekt de samenwerking met het Wetterskip om wateroverlast te helpen verminderen en maatregelen te nemen om gevolgen van hitte en droogte op te vangen.

Zowel bij bouwplannen, als bij weg- en natuuronderhoud houden we rekening met bodem- en waterbeheer. Dat houdt in: het beter vasthouden van water, het tegengaan van verspilling en het stimuleren van hergebruik van water.

Vanaf januari 2023 wordt onder de noemer 'Goed scheiden loont' in Leeuwarden diftar toegepast voor het afval. Diftar is een afkorting voor gedifferentieerde tarieven. Dit komt er op neer dat de afvalstofheffing per huishouden berekend wordt op de hoeveelheid aangeboden afval. Na de invoering willen we in een jaarlijkse evaluatie bekijken of de doelstellingen van de invoering van diftar worden behaald. Dus: of de hoeveelheid restafval afneemt en of goed scheiden inderdaad loont voor onze inwoners.

We willen meer groene plekken met bomen en planten in de stad en de wijken. Hoe klein ook. Een stenen omgeving is al snel opgefleurd met vergroening, een struik of plantenbak. Zo zorgen we voor een omgeving die klimaatbestendiger en koeler is én bijdraagt aan de biodiversiteit.

Bij het aanleggen van een nieuw rioolstelsel scheidt de gemeente regenwater van huishoudelijk afvalwater. Zo stimuleren we hergebruik van water en gebruiken we minder. Ook het afkoppelen van regenwaterafvoer wordt gestimuleerd.

Exotische planten en struiken als de Japanse duizendknoop, de reuzenberenklauw en grote waternavel bestrijden we tijdig om de inheemse soorten te behouden en overlast te voorkomen. Dit doen we op een zo 'groen' mogelijke manier. Bijvoorbeeld door gebruik te maken van een elektrische onkruidbestrijder voor selectieve bestrijding van onkruiden tot in de wortel.

1.6 Veiligheid voor iedereen

Het is belangrijk dat we ons veilig voelen in onze eigen buurt en huis. Zonder veiligheid geen vrijheid. Wij willen dat iedereen in Leeuwarden veilig kan wonen, verblijven, werken en ondernemen. Dat de stad niet alleen veilig is, maar eenieder zich ook veilig vóelt. Maar veiligheid is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Samen met inwoners en ondernemers zorgt de gemeente daarom voor een veilige leefomgeving. Door met elkaar op te trekken gaan we overlast tegen. We pakken criminaliteit keihard aan en zetten alles op alles om herhaling te voorkomen.

Mensen worden niet geboren als crimineel, maar glijden vaak af door een slechte opvoeding, verkeerde vrienden of een onveilige omgeving. Het is daarom belangrijk dat de gemeente bij de aanpak van criminaliteit kiest voor de juiste balans tussen repressie en preventie. Onze eigen kracht, ondersteund door een gemeente die zorg draagt voor veiligheid, vormt het fundament van onze samenleving.

De gemeente Leeuwarden gebruikt de veiligheidsprestatie-index (VPI) als sturingsinstrument voor de aanpak van criminaliteit en overlast. Over 2020 was de totaalscore verslechterd ten opzichte van 2019. De binnenstad scoort structureel een dikke onvoldoende. Wijken als Heechterp en Schieringen, Oud-Oost en de Potmargezone scoren een onvoldoende en een vijftal wijken behaalt een krap zesje. Wij vinden onvoldoendes op het gebied van veiligheid onacceptabel en willen daarom extra investeren in veiligheid. Ons doel is om binnen vier jaar alle wijken en dorpen een ruime voldoende te laten scoren.

Het is belangrijk dat politie, brandweer en ambulances 24 uur per dag beschikbaar zijn en over voldoende (vrijwillige) personeel beschikken. De hulpdiensten komen in geval van nood snel en binnen de afgesproken aanrijtijd. Waar dat mogelijk is, maken politie en brandweer gebruik van de modernste technieken om onveilige situaties te voorkomen. Elke inbraak, ongeval of brand die voorkomen kan worden, is winst.

In onze stad kan iedereen zichzelf zijn. Daarom pakken we discriminatie en geweld tegen LHBTI's direct aan en zorgen we ervoor dat het doen van aangifte zo makkelijk mogelijk wordt gemaakt.

Een app is soms handig, maar nooit de enige mogelijkheid om een melding te maken of aangifte te doen. Aangifte doen kan op het bureau, via internet of telefoon en via de eigen wijkagent die in dat geval op afspraak langskomt.

De politie en buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) zijn zichtbaar op straat en in wijken. Extra boa's vergroten de zichtbaarheid van handhaving en bestrijden kleine criminaliteit. De kosten van handhaving worden zoveel mogelijk verhaald op de veroorzakers van de overlast.

We vinden het normaal dat je met je handen van andermans spullen afblijft. Geweld is helemaal uit den boze. Zeker tegen onze hulpverleners en anderen die zich voor de publieke zaak inzetten. Zij horen ongestoord hun werk te kunnen doen. Hufters die hen daarin hinderen pakken we hard aan.

Overlast is een grote ergernis. De politie grijpt altijd in als mensen de regels overtreden of overlast veroorzaken. Raddraaiers en hangjongeren worden opgespoord en aangepakt. Wanneer de politie ingrijpt, kan zij rekenen op onze steun en die van het lokaal gezag.

Waar nodig breiden we het cameratoezicht en de handhavingscapaciteit uit. We zien dat extra cameratoezicht – bijvoorbeeld in de Vlietzone – wel degelijk werkt, de veiligheid vergroot en ook een preventieve werking heeft. We onderzoeken of de boetes die door onze handhavers worden uitgeschreven ook kunnen terugvloeien in de gemeentekas. Dit geld kunnen we vervolgens inzetten om de veiligheid te verbeteren. Als dit mogelijk en rendabel is, voeren we dit in.

We voorzien onze handhavers van de juiste middelen. In januari 2021 is in Leeuwarden een pilot gestart voor het uitrusten van een aantal handhavers met een wapenstok. Wat ons betreft krijgt deze pilot een vervolg. Ook willen we dat ze kunnen gebruikmaken van technologie, zoals cameratoezicht en bodycams, om hun veiligheid en die van onze inwoners en hulpdiensten in de stad te vergroten.

Crimineel geld mag de bovenwereld niet bereiken. De gemeente bestrijdt ondermijning en witwaspraktijken actief. We weigeren een vergunning of trekken deze in als deze misbruikt wordt voor het faciliteren van criminele activiteiten.

Rondom softdrugs bestaat al lang een vreemde situatie. Terwijl de verkoop van cannabis aan de voordeur van de winkel wordt gedoogd, is de inkoop aan de achterdeur illegaal. Een gedoogbeleid is tijdelijk; het wordt tijd voor een gereguleerde oplossing.

Steeds vaker zijn onze inwoners slachtoffer van digitale criminaliteit, zoals WhatsApp-fraude of phishing. Daarom investeren we in goede voorlichting voor inwoners, jong en oud. Ook geven we duidelijk aan waar men aangifte kan doen van cybercrime.

Om te voorkomen dat er herhaling van crimineel gedrag plaatsvindt, werken we samen met scholen en jongerenwerk om jongeren met een criminele achtergrond perspectief te bieden. Het leren meedoen in de samenleving voorkomt dat ze afglijden naar georganiseerde criminaliteit.

De burgemeester heeft veel bevoegdheden die hij kan gebruiken om de gemeente veiliger te maken. Wij willen dat hij deze ook daadwerkelijk gebruikt.

Hoofdstuk 2

Ondernemen, werken en recreëren

2.1 Ruimte voor ondernemers

Bestaande ondernemers die al lange tijd in de gemeente Leeuwarden gevestigd zijn, nieuwkomers en potentiële nieuwe bedrijven. We kunnen ze allemaal echt nóg beter van dienst zijn. Naast het koesteren van de ondernemers in onze gemeente is het aantrekken van nieuwe werkgelegenheid in deze tijd van buitengewoon belang.

Het midden- en kleinbedrijf is dé banenmotor van de gemeente. Als het goed gaat met de lokale ondernemers, dan gaat het goed met de gemeente. Daarbij is een klantvriendelijke gemeente van essentieel belang.

De gemeente Leeuwarden hoort in de top-10 van mkb-vriendelijkste gemeente. En niet op plek 239, zoals in 2021! De gemeente creëert een optimaal vestigingsklimaat, legt de rode loper uit voor ondernemers en geeft het gevoel er echt voor de ondernemer te zijn. We denken in hoe het wél kan en niet waarom het niet mag. We vallen 'onze' ondernemers niet lastig met een woud aan regels en voorschriften.

Een ondernemende en klantvriendelijke gemeentelijke organisatie spreekt de taal van de ondernemers. De organisatie kent en begrijpt hun problemen.

We zijn voor vrije sluitingstijden voor alle ondernemers. Ondernemers kunnen heel goed zelf bepalen tot wanneer zij open willen zijn.

Regels uit Brussel, Den Haag en de provincie zijn wat ons betreft genoeg. Daar passen geen verzwarende lokale aanvullingen van de gemeente bovenop!

Wij zijn voorstander van 'blurring' in de winkelstraten. Blurring is het combineren van activiteiten binnen een bedrijf bijvoorbeeld op het gebied van horeca, retail, cultuur of dienstverlening. Ondernemers krijgen meer mogelijkheden om creatief te ondernemen. Wij willen dat horecabedrijven hun producten kunnen verkopen aan hun gasten en dat ook winkeliers hun klanten als gast kunnen ontvangen.

De totale lastendruk voor bedrijven blijft zo laag mogelijk. Ondernemers krijgen van de gemeente maximaal één aanslag per jaar waarop alle lokale lasten staan vermeld.

We laten de markt doen, wat de markt zelf kan. De gemeente bevoordeelt de eigen projecten niet en zorgt voor een 'gelijk speelveld' met marktconforme prijzen en tarieven. Waar de markt ruimte laat, kan de overheid overwegen te participeren/organiseren.

We blijven voorstander van een zelfstandige citymarketingorganisatie, waarin bedrijfsleven en overheid samenwerken.

Wij schrappen overbodige, tegenstrijdige, nutteloze en niet-handhaafbare regels.

Lokale ondernemers zijn een belangrijke pijler voor de Leeuwarder economie en werkgelegenheid. Het is belangrijk dat we als gemeente deze lokale ondernemers steunen en dat het steunen van de lokale

ondernemers de werkgelegenheid ook ten goede komt. De gemeente geeft opdrachten dan ook zoveel mogelijk aan lokale ondernemers, binnen de mogelijkheden van de wet.

We richten bij de gemeente één loket in waar ondernemers terecht kunnen voor ondersteuning.

We richten één loket in voor organisatoren en verenigingen die evenementen organiseren. Er is sprake van een uitnodigend evenementenbeleid, waarbij het loket actief en oplossingsgericht meedenkt en waar je terecht kunt als er iets tegenzit.

Het terrasseizoen duurt wat ons betreft van 1 januari tot 31 december. Het uitbreiden van terrassen blijft mogelijk. Ondernemers zijn zelf verantwoordelijk voor afstemming met hun directe omgeving.

Waar het kan, verlengen we vergunningen. Daarnaast streven we naar het zoveel mogelijk afschaffen van vergunningen en vervangen wij deze door algemene regels of een meldingsplicht.

Ondernemen werkt het beste in een veilige en aantrekkelijke omgeving. Dat is fijn voor onze inwoners en trekt bezoekers aan van buitenaf. Omdat de samenwerking van ondernemers in een winkelgebied hieraan bijdraagt, bevorderen wij bedrijfsinvesteringszones (biz). Een biz is een afgebakend gebied zoals een winkelstraat of een bedrijventerrein waarbinnen ondernemers en/of de eigenaren samen investeren in de kwaliteit van hun bedrijfsomgeving. Alle ondernemers/eigenaren in de biz betalen daaraan mee.

Ondernemers hoeven niet te wachten op hun geld. De gemeente Leeuwarden betaalt een factuur binnen 14 dagen.

2.2 Werk en inkomen

Werk is van groot belang voor de mens en de samenleving. Werk zorgt voor contact met andere mensen. Werk leidt tot zelfstandigheid en eigenwaarde. Wie werkt, investeert in zichzelf en draagt zijn steentje bij aan de toekomst van onze samenleving.

In Leeuwarden bestaat al jarenlang een onbalans tussen het aantal werkenden en het aantal mensen zonder baan. Het werkgelegenheidscijfer blijft achter en de werkloosheid is hier hoger dan in de rest van Nederland. Dat cijfer moet naar beneden.

Het aantal mensen met een bijstandsuitkering in Leeuwarden is bijna twee zo hoog als gemiddeld in Nederland. Wij willen ons niet neerleggen bij dat cijfer. Integendeel, we stellen ons daarbij ambitieuze doelen: in 2026 is het aantal mensen met een bijstandsuitkering gedaald met 25%. We willen dat zoveel mogelijk mensen aan het werk gaan. Bij om- en bijscholing richten we ons daarom op iemands talenten en mogelijkheden, en hoe dit aansluit op de arbeidsmarkt. Wanneer de stap naar regulier werk nog te groot is, begeleiden we onze inwoners naar beschut werk en leerwerkplekken.

Het onderwijs en het bedrijfsleven werken nauw samen om te zorgen dat er voldoende passende banen zijn voor wie klaar is met zijn opleiding. We willen een aparte agenda Onderwijs en Werkveld. Deze

agenda richt zich ook op het stijgende tekort aan vakmensen in het mkb de komende jaren. Denk aan de levensmiddelensector, de zorg, detailhandel & bouw.

Wanneer je van een uitkering naar een betaalde baan gaat, willen we dat je er in inkomen op vooruit gaat. Regels die dit in de weg staan schaffen we af. Zo voorkomen we nieuwe armoedevallen.

We zijn tegen experimenten met het basisinkomen of varianten daarop.

Wie minder bijdraagt, kan ook minder een beroep doen op de samenleving. Als je bijstand ontvangt maar de sollicitatieplicht niet naleeft of geen tegenprestatie verricht, word je gekort op je uitkering. Uitkeringsgerechtigden die onvoldoende ingeburgerd zijn, kunnen als tegenprestatie verplicht worden op onderdelen te werken aan inburgering en integratie.

Fraude is en blijft diefstal, maar een foutje maakt je nog niet direct fraudeur. Dit willen we in de toekomst voorkomen. Of iets wel of geen fraude is, wordt door mensen beoordeeld, niet door algoritmes.

Het huidige minimabeleid is niet effectief. De VVD is voorstander van echte oplossingen, niet voor doekjes voor het bloeden. Er zijn nu te veel regelingen met te weinig effect en Leeuwarden staat nog steeds in het verkeerde rijtje. Er komt een nieuw, simpel minimabeleid zonder dat er sprake is van een armoedeval. Alleen dan pak je armoede doeltreffend aan.

2.3 Landbouw

Friesland is een landbouwprovincie en Leeuwarden de landbouwhoofdstad. Van oudsher zijn hier de veemarkt en Friesland Campina ('de Condensfabriek') aanwezig. Ook de oprichting voor de koeienstamboekorganisatie Ús Mem en de paardenstamboekorganisatie vonden plaats in Leeuwarden. Friesland Campina is een van de grootste werkgevers in de stad.

Boeren zijn hardwerkende ondernemers die zorgen voor ons voedsel. Zij verdienen waardering, ruimte en ondersteuning om te innoveren of om over te stappen naar andere vormen van landbouw. Het is een sector om trots op te zijn. De pootaardappels uit de akkers bij Hijum worden overal naartoe verscheept. Paardenliefhebbers uit de hele wereld weten de fokkers uit Bears en Jorwert uitstekend te vinden. En China vraagt alleen om melkpoeder uit Nederland.

In onze gemeente leveren de boeren kwaliteitsproducten. Om een florierende agrarische sector te behouden, is het belangrijk dat boeren niet onnodig gehinderd worden. Daarom geven wij hen de ruimte hun grond voor meerdere doeleinden te gebruiken. Zoals voor toerisme, agrarisch natuurbeheer, recreatie of andere bedrijvigheid. Op deze manier worden boerenbedrijven (economisch) weerbaarder en blijven ze impact houden op de leefbaarheid in het gebied.

Elk boerenbedrijf is anders. Binnen de gemeente Leeuwarden blijft ruimte voor alle vormen van landbouw. Het is aan de boer om te kijken welke wijze van ondernemen het beste past bij de aard en omvang van zijn of haar bedrijf.

Agrariërs in onze gemeente confronteren we niet met extra regels bovenop Europa, het Rijk en de provincie. We pleiten voor een gelijk speelveld voor alle agrariërs, ongeacht de plek in de gemeente waar men boert. Daarom gelden in de gemeente Leeuwarden overal dezelfde regels voor agrariërs t.a.v. uitbreiding- en aanpassingsmogelijkheden, tenzij wettelijke vereisten anders vragen. Bijvoorbeeld bij landbouw in of bij natuurgebieden.

Agrarische ondernemers krijgen de ruimte om seizoenarbeiders te huisvesten. Dat is goed voor de ondernemer en beperkt overlast. Dit geldt ook voor andere sectoren, zoals seizoenstoerisme en de maakindustrie.

We stimuleren agrariërs om ook aan landschapsbeheer te doen. Wij zien er niets in om landbouwgrond op te geven voor 'natuurontwikkeling' of voor permanente waterberging.

Onze natuur draagt bij aan ons welzijn. Daarom blijven we ons inspannen voor herstel en behoud van de natuur, realistisch natuurbeleid en de versterking van biodiversiteit in Nederland. Dat is ook van belang voor onze economie.

Wij stimuleren een verduurzaming van de landbouwsector. Belemmerende regelgeving voor het gebruik van bijvoorbeeld duurzame energiebronnen, zoals aardwarmte, windenergie en duurzame energiebronnen schrappen we. Draagvlak en een goede balans tussen de belangen van de omgeving en de ondernemer zijn hierbij van groot belang.

2.4 Een bruisende stad die bezoekers van buiten aantrekt

Lokale ondernemers werken iedere dag hard aan levendige en aantrekkelijke winkelgebieden in stad en dorpen. Door in leegstaande gebouwen wonen, werken, detailhandel en horeca te vermengen, creëren we een bloeiende lokale economie. Een stad komt pas echt tot leven als de binnenstad bruist. Met een veilig en aantrekkelijk centrum, trekken we bezoekers aan van buiten en zorgen we voor een prettige stad, die klaar is voor de toekomst. Daarom zetten we de komende jaren in op de verdere herinrichting van het Ruiterskwartier. Meer groen, sanitaire voorzieningen en de Prinsentuin als de mooiste jachthaven van Nederland: het zijn maar een paar voorbeelden waardoor de binnenstad verder tot ontwikkeling komt.

Het is van groot belang dat de voorzieningen in de dorpen van Leeuwarden zoveel mogelijk op peil blijven. De gemeente kan en wil niet op de stoel van ondernemers zitten, maar zorgt ervoor dat er geen onnodige barrières zijn voor deze ondernemers. Naast ruimte voor 'reuring' in de binnenstad van Leeuwarden zorgen we ervoor dat er ook in de dorpen voldoende mogelijkheden zijn om evenementen te organiseren die extra publiek aantrekken. Het vraagt van ons als gemeente een visie op vitale dorpen in onze gemeente.

2.5 Recreatie en toerisme

In onze gemeente is het goed vertoeven en recreëren. Of nu gaat om onze watersport, het ruime cultuuraanbod, het open landschap of de natuur. De gemeente Leeuwarden heeft het allemaal.

Recreatie en toerisme spelen een belangrijke rol in zowel de stad en de dorpen als op het platteland. Leeuwarden heeft met de Prinsentuin voor de varende toerist, de mooiste binnenhaven van Nederland. Grou is sinds decennia een belangrijk watersportcentrum in Friesland, waar de havenmeester zorgt voor een gastvrije ontvangst en voor de nodige doorverwijzingen naar horeca en winkels in Grou.

Het Pikmar, de Alde Feanen en de Grutte Wielen zijn in trek bij het watertoerisme. Voor de fietsende recreanten en eigen inwoners hebben we goede fietspaden en diverse mooie fietsroutes.

Het weidse open landschap bestaande uit de 'greiden', het veenweidegebied en de akkers in het noorden van de gemeente maakt onze omgeving ook aantrekkelijk. Wij vinden het van belang dat er een goed evenwicht is tussen de lokale gemeenschap en toeristische ontwikkelingen. De toeristische voorzieningen zijn bovendien waardevol voor de eigen inwoners.

Recreatie en toerisme zijn uitermate belangrijk voor onze lokale economie. Daarom willen wij dat de gemeente dit stimuleert met goed ontwikkelde stads- en dorpenpromotie.

Recreatieve ondernemers mogen uitbreiden zolang zij rekening houden met de omgeving.

Bij een gastvrije gemeente past geen toeristenbelasting. We schaffen de toeristenbelasting af.

De plannen voor een nieuwe vaarweg naar Drachten passen niet in de recreatieve omgeving van Grou en omstreken zoals de Burd en Hegewarren. De watersportrecreatie wordt hierdoor bedreigd.

Bestaande toeristische fiets- en wandelpaden kunnen verder worden ontwikkeld. Betrek hierbij nadrukkelijk de ondernemers, zodat ook langs deze routes voorzieningen beschikbaar komen.

De watersport verdient serieuze aandacht in onze gemeente. We zorgen dat ondersteunende en faciliterende voorzieningen beschikbaar zijn, op peil blijven of worden aangebracht. Tevens blijven we alert op doorvaarbaarheid van belangrijke toeristische vaarten.

Veel dorpen liggen van oudsher aan het water, maar zijn niet altijd per boot bereikbaar. Door knelpunten weg te nemen creëer je nieuwe sloepenroutes. Zo kun je straks via de Jorwerter Feart en de Jaanfeart van de Swette naar de Frijenstjerter Feart varen.

2.6 Culturele voorzieningen voor alle leeftijden

Met Leeuwarden-Fryslân 2018 hebben we hebben in volle omvang kunnen zien hoe verbindend cultuur voor een samenleving kan zijn. In heel Leeuwarden ervoeren we de impact van een grootschalig evenement als Culturele Hoofdstad. Bij het opmaken van de balans achteraf konden we vaststellen dat cultuur geen kostenpost hoeft te zijn, maar een belangrijke bijdrage geeft aan de economische ontwikkeling. Onderaan de streep bleef er een royale 'plus' over.

Wij verwachten van opvolger Leeuwarden-Fryslân 2028 eenzelfde inzet. Weliswaar kleiner in omvang, maar met een gelijkwaardige impact. In 2022 geeft Arcadia een eerste uitvoering aan een programma van 100 dagen. Opnieuw een regionale impuls met een combinatie van cultureel, economisch en sociaal beleid.

In zowel de stad als in de dorpen zorgen we voor een rijk aanbod van culturele voorzieningen en evenementen. Hiermee trekken we veel bezoekers aan. Daarin spelen horeca, musea, SC Cambuur, sportverenigingen, bibliotheken en buurt- en dorpshuizen een belangrijke rol. Door met elkaar samen te werken dragen we bij aan persoonlijke ontwikkeling en vermaak voor jong en oud. Of het nu gaat om muziekfestival, een culinair event of de stadsschouwburg: in Leeuwarden is ruimte voor creatieve ideeën en initiatieven van de inwoners.

In 2020 is de Cultuurnota vastgesteld met een financiële uitwerking bij de zogenoemde 'Midterm Review'. De VVD heeft daarbij gekozen voor 'de basis op orde'. Daarbij is echter verzuimd om voor een tweetal organisaties een deel van de subsidie om te zetten van tijdelijk naar een vaste subsidie. We willen dit alsnog doen.

In de gemeente Leeuwarden zijn we meertalig. Leeuwarden is niet voor niets City of Literature. Het Frysk en Liwwadders zijn naast het Nederlands een verrijking voor de maatschappij. Het zorgt voor extra binding tussen de inwoners. De Friese taal is een vanzelfsprekend onderdeel van de Friese cultuur. Door streektaalen actief te gebruiken houden we talen in stand.

We willen niet bezuinigen op cultuur, maar zetten het geld zo effectief mogelijk in. Zo bereiken we zoveel mogelijk inwoners. Van culturele instellingen verwachten we dat ze helder verantwoordelijkheid afleggen over hoe zij belastinggeld besteden.

De incidentele subsidie voor de bibliotheek dbieb en het festival We are the North wordt omgezet in een structurele subsidie.

Vanzelfsprekend hoort bij een gemeente als Leeuwarden een bloeiend en veelzijdig muziekleven van amateurmusici.

Festivals zijn een verrijking voor Leeuwarden. Toestemming, vergunningen en inpassing voor incidentele festivals vindt plaats binnen de geldende bestemmingsplannen. Afwijkingen worden tijdig bekendgemaakt zodat eventuele zienswijzen en bezwaarprocedures tijdig worden afgehandeld. Daar waar structurele oplossingen nodig zijn (bijvoorbeeld De Groene Ster) worden zo nodig nieuwe aangepaste bestemmingsplannen voorgesteld. Bovendien wordt de spreiding, duur en frequentie over de gehele gemeente goed gevolgd.

De directe omgeving (buurt, wijk of dorp) van een festival wordt op tijd geïnformeerd en actief bij de voorbereiding betrokken. Die verantwoordelijkheid ligt in eerste instantie bij de organisator, maar ook bij de gemeente, als het gaat om het afgeven van vergunningen.

We hebben in Leeuwarden een rijk cultureel en historisch erfgoed en we zijn zuinig op onze monumenten. We geven gezamenlijk uitvoering aan de Leeuwarder erfgoedagenda. Bij de uitvoering maken we gebruik van de deskundigheid van de diverse musea, Tresoar en andere erfgoedkennisdragers. Samenwerken we aan een aantrekkelijke toeristisch aanbod.

Cultuuronderwijs helpt kinderen om met nieuwe werelden in aanraking te komen. Op de basisschool krijgt ieder kind cultuureducatie. We vinden een doorlopende leerlijn op het gebied van kunst- en cultuureducatie erg belangrijk. We zorgen voor volop ruimte voor talentontwikkeling op het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs.

Faciliteer waar mogelijk de keuze voor goedkope oefenruimtes en ateliers in stad en dorp. Dorpshuizen kunnen voorzien in deze functie.

Naast het materieel cultureel erfgoed is er in de gemeente ook ruim aandacht voor het immaterieel cultureel erfgoed (conform de Unesco Conferentie - 2003). Voorbeeld van immaterieel cultureel erfgoed is het Sint Piter-feest in Grou.

Een niet weg te denken onderdeel van de Fryske kultuur zijn de Iepenloftspullen. Dankzij de inzet van vele vrijwilligers wordt er in Jorwert, Snakkerburen en Wergea iedere keer weer een spektakel ten tonele gevoerd. Dat verdient alle lof en ondersteuning vanuit de gemeente.

Voor de één is het sport en voor de ander is het typisch Fryske kultuur. Voor ons zijn skûtsjesilen, kaatsen, jeu de pelote, Frysk damjen en tippen beide. Deze sporten vormen mede de identiteit van de gemeente Leeuwarden.

De (streek-)talen komen terug in de communicatie van de gemeente. Elke inwoner kan in zijn eigen (streek-) taal terecht bij de gemeente. De gemeente Leeuwarden is taalvolgen

Het Frysk is gelijkwaardig aan het Nederlands.

Hoofdstuk 3

Goede zorg voor elkaar

3.1 Veilig opgroeien

Een goede, veilige opvoeding biedt kansen voor ontwikkeling van talenten en maakt jongeren tot verantwoordelijke mensen. Ouders zijn daarvoor in de eerste plaats verantwoordelijk. We willen dat de gemeente er op tijd bij is om ouders en kinderen met een probleem te helpen. Om zo vroeg mogelijk problemen bij kinderen en gezinnen te signaleren, willen wij dat de gemeente zorgt voor goede koppeling tussen de zorgverleners en instellingen rondom onderwijs, welzijn, cultuur en sport.

Het stimuleren van gezonde voeding is belangrijk en begint al op de basisschool. Ieder kind in onze gemeente moet de kans hebben om de dag te beginnen met een gezond ontbijt. Wanneer opgroeien niet gemakkelijk gaat en er jeugdzorg nodig is, bieden we hulp. Dat doen we het liefst zo dichtbij huis als mogelijk, zodat onze jeugd zo normaal mogelijk kan opgroeien.

Als hulp wel nodig is, focussen we ons op normaliseren. We plakken niet onnodig labels en maken het niet zwaarder dan nodig. Het is niet de bedoeling dat kinderen die hulp krijgen, dit de rest van hun leven als last meedragen.

Er komt een scherpere afbakening van wat we scharen onder jeugdzorg. Nog te vaak krijgen kinderen hulp voor zaken die horen bij normaal opgroeien, of blijkt hulp niet effectief.

Opgroeien gaat nu eenmaal niet zonder horten en stoten. Van ouders verwachten wij dan ook verantwoordelijkheid voor het gezond opgroeien van hun kinderen.

Het voorkomen van hulp (preventie) is erg belangrijk. Zo voorkomen we de inzet van zwaardere hulp. Problemen bij kinderen en gezinnen proberen we daarom zo vroeg mogelijk te signaleren. We zorgen voor een integrale aanpak en samenwerking met diverse instanties. Er wordt daarom met sociale wijkteams, huisartsen, scholen, sportclubs en de politie gesproken om te zorgen dat deze integrale aanpak zo effectief mogelijk wordt.

Als kinderen extra hulp nodig hebben, is dat mogelijk zonder dat zij maandenlang moeten wachten. Dat geldt zowel voor reguliere als voor hoog-specialistische jeugdzorg.

De problemen van kinderen hebben vaak te maken met problematiek van de ouders. Door niet alleen naar het kind te kijken maar naar het gehele gezin, kunnen we kinderen beter helpen.

We zorgen voor de aanwezigheid van voldoende jeugdprofessionals bij de huisarts. Zij zijn bekend met regionale zorgorganisaties en de behoeften van ouders en kinderen. Zo voorkomen we onnodige doorverwijzingen naar te zware hulp.

3.2 Onderwijs

Goed onderwijs biedt kinderen en jongeren de kans op een gelijke start. Het geeft ze kennis en vaardigheden mee waar ze de rest van hun leven profijt van hebben. Op school leren we kinderen ook wat onze normen en waarden zijn en hoe we in Nederland met elkaar omgaan. Op school leer je wat normaal is en wat niet. Goed onderwijs speelt daarom niet alleen een grote rol in het leven van het individu; de hele samenleving heeft er belang bij.

Leeuwarden is de studiestad van het Noorden. In Leeuwarden vinden we een divers aanbod van opleidingen en scholen. Of je nu gaat studeren aan het mbo, het hbo of zelfs sinds 2018 aan de universiteit: de faculteit Campus Fryslân, onderdeel van de Rijksuniversiteit Groningen. Leeuwarden biedt voor elke student een passende plek.

Onderwijs en het lokale bedrijfsleven werken samen, zodat kinderen en jongeren goed worden voorbereid op hun baan voor later. Het onderwijsaanbod sluit aan op de arbeidsmarkt. Ook werken deze partijen samen omdat de maatschappij verandert. Door technologie en digitalisering van een industriële naar een kennis- en netwerksamenleving. Gevolg is bijvoorbeeld dat meer machines bestaand mensenwerk overnemen. Ander werk komt daarvoor in de plaats. Dit vraagt om het leren van andere vaardigheden.

Om mensen zoveel mogelijk kansen op werk en in hun werk te geven, omarmen wij het begrip 'een leven lang leren'. Hierdoor kun je sneller en makkelijker omschakelen naar ander werk wanneer nodig en is minder snel een uitkering nodig.

School is een veilige plek waar kinderen zich thuis voelen. Scholen hebben nadrukkelijk een taak bij vroegtijdige signalering van radicalisering, loverboys en huiselijk geweld. De overheid grijpt in als de vrijheid van onderwijs wordt misbruikt.

Om de ontwikkelkansen van jonge kinderen te vergroten, stimuleert de gemeente dat (taal)achterstanden bij jonge kinderen worden weggewerkt, bijvoorbeeld op de peuterspeelzaal of kinderdagverblijven. Begin bij de bron, en betrek ouders en omgeving daarbij.

Vervoer voor speciaal onderwijs wordt vergoed. Als ouders hun kind naar bijzonder onderwijs willen sturen, betalen zij dat vervoer zelf.

We vinden het belangrijk dat je zo vrij mogelijk kunt kiezen naar welke school je kind gaat. De gemeente controleert daarom of scholen zich aan de wet houden: ouders kunnen hun kinderen bij meerdere scholen aanmelden, vanaf 3 jaar oud. We zijn tegen lotingsystemen of postcodebeleid. Het is belang dat een school goed en veilig bereikbaar is. Daarom zorgen we voor een veilige toegang tot de school, met veilige wandel- en fietsroutes. Ook kijken we naar bijvoorbeeld 'tút en derút'-parkeerplekken.

Onderwijs is van goede kwaliteit. Schoolbesturen zijn hiervoor verantwoordelijk, maar de gemeente is gesprekspartner. Als de kwaliteit van lesgeven onder druk staat, biedt de gemeente ondersteuning. Die rol pakt de gemeente ook als het gaat om het voorkomen van thuiszitters in het onderwijs.

We blijven voorstander van een gedifferentieerde opheffingsnorm voor primair onderwijs, voor respectievelijk stad en buitengebied. Dit houdt de dorpen leefbaar. Bij het opheffen van een school (i.v.m. leerlingaantal onder de opheffingsnorm) is het aan de onderwijsstichting om actief het gesprek aan te gaan met omgeving, en samen op zoek te gaan naar een passende oplossing.

De gemeente stelt zich als doel om het voortijdig schoolverlaten zonder diploma terug te dringen tot het minimum. School als Werkplaats, School als Vindplaats en het S-team zijn bewezen instrumenten die hieraan bijdragen.

Scholen (vo, mbo, hbo, wo), worden gestimuleerd om nadrukkelijk de verbinding te zoeken met het lokale en regionale bedrijfsleven. Andersom geldt ook dat het bedrijfsleven meer de verbinding zoekt met het onderwijs. Daarmee voorkomen we een braindrain naar de Randstad.

3.3 De juiste zorg voor iedereen

Wij willen dat iedereen de zorg krijgt die bij hem of haar past. Veel mensen willen zo lang mogelijk zelfstandig wonen en leven, in hun eigen omgeving en met de ondersteuning die ze daarbij nodig hebben. Juist daarom is het belangrijk dat de gemeente zorg dicht bij mensen aanbiedt. Daarom steunen wij initiatieven voor zorg op kleine schaal. Hierin staat het persoonlijk contact voorop en word je behandeld als een mens.

Iedereen verdient goede zorg. Als je gezondheid je in de steek laat, helpen we elkaar. We vinden het normaal dat familie, burens en vrijwilligers elkaar helpen. Als dat niet lukt, staan professionele medewerkers klaar voor de ondersteuning die je nodig hebt. Het is dan mogelijk om laagdrempelig in je eigen wijk of dorp hulp te krijgen. Huisartsenpraktijken, buurthuizen, dorpskamer, praktijkondersteuners, vrijwilligers en sociale wijkteams spelen hierin een cruciale rol. Zo zorgen we voor basisondersteuning in het dagelijks leven en verwijzen door als er gespecialiseerde zorg nodig is.

We willen dat de regeldruk voor zorgondernemers ook in Leeuwarden afneemt. Wij willen werken vanuit het principe: 'Vertrouwen waar mogelijk, controle waar nodig'.

Het is belangrijk dat overheidsgeld doelmatig en verantwoord wordt besteed. Maar dat betekent niet dat je hulpvragers en -aanbieders vooraf lastig valt met bureaucratie en onnodig veel regels en procedures.

Zorg begint bij preventie! Want voorkomen is nog altijd beter dan genezen.

Een vrijwilliger kan een waardevolle aanvulling zijn voor de beroepskracht, maar neemt niet de rol over van een beroepskracht.

We willen een integraal persoonsgebonden budget (i-pgb); in de ideale situatie voegt het integrale pgb alle huidige financieringsvormen samen tot één budget, zonder schotten voor de besteding en dubbelingen bij het aanvragen en verantwoorden.

De decentralisaties brengen de uitdaging met zich mee om ook op een andere manier naar het organiseren van de zorg of naar andere samenwerkingsvormen te kijken. En waar mogelijk juist te kiezen voor innovatie

dan wel andere vormen van financiering. Een Social Impact Bond (SIB) is een financieringsinstrument waarbij privaat geld wordt ingezet om maatschappelijke vraagstukken op te lossen. Dit kan een goede aanvulling zijn op bestaande financiële instrumenten en programma's binnen het sociaal domein.

De Wet normering topinkomens (WNT) is de norm voor bestuurders. Wij willen geen andere of zwaardere normering dan deze wettelijk vastgelegde.

Niet de indicatie, maar de zorg is leidend. Als de zorgbehoefte eerder kan stoppen dan de afgegeven indicatie, dan wordt hiermee gestopt.

Een vergunning voor het aanpassen van een woning wordt snel verleend als dit bijdraagt aan langer zelfstandig wonen. Daarom gaan we in gesprek met woningbouwcorporaties om bestaande woningen voor deze doelgroepen aan te passen en te investeren in de bouw van nieuwe woningen voor ouderen en mensen met een beperking.

Wanneer zorg nodig is, dan is dat snel beschikbaar en van goede kwaliteit. Daarom spreken we met zorgorganisaties af hoe lang dit mag duren. Als thuis wonen niet langer gaat, vinden we dat er binnen 3 weken opvang beschikbaar moet zijn. Thuiszorg wordt binnen 1 week geregeld.

Welzijnsorganisaties onderhouden contact met mantelzorgers om overbelasting te voorkomen. We ontzorgen onze mantelzorgers waar het kan en organiseren logeermogelijkheden (respijthuis) om lucht te brengen.

Wanneer professionele zorg nodig is, willen we maximale keuzevrijheid voor onze inwoners en het wijkteam.

Voormalig dak- en thuislozen en mensen met psychische problematiek hebben vaak moeite met het vinden van geschikte woonruimte. Hierdoor blijven zij langer in een instelling wonen dan nodig, waardoor wachtlijsten ontstaan. We willen daarom meer zelfstandige woonvormen met ambulante begeleiding organiseren, zoals Skills in de stad, zodat mensen eerder hun plek terugvinden in de samenleving. Ook onconventioneel wonen behoort tot de mogelijkheden. Denk bijvoorbeeld aan wooncontainers die speciaal voor de doelgroep zijn geplaatst met daarbij passende randvoorwaarden.

Te grote concentraties van zorginstellingen in een buurt of dorp zijn onwenselijk en verstoren de leefbaarheid. We willen dergelijke instellingen spreiden over onze gemeente.

3.4 Iedereen doet mee en integreert

We hebben te lang gedacht dat de inburgering van nieuwkomers enkel hun eigen verantwoordelijkheid is. Maar je bent niet direct zelfredzaam in een land dat in elk opzicht anders is dan waar je vandaan komt. Hierdoor kunnen vrijheden waar eeuwenlang voor gevochten is onder druk komen staan, met parallelle samenlevingen als resultaat. Van nieuwkomers verwachten we dat ze in ruil voor de geboden gastvrijheid bijdragen aan onze samenleving. Door de Nederlandse taal te leren en je te verdiepen in onze normen en waarden, kun je sneller aan het werk. Daarbij bieden we goede begeleiding.

Met de ingang van de nieuwe inburgeringswet op 1 januari 2022 heeft de gemeente een regierol bij de inburgering van statushouders. Het gaat om een 'lerend stelsel' dat in elke gemeente anders wordt toegepast. Waarbij het opzetten van het inburgeringstraject in de ene gemeente veel langer kan duren dan in de andere. Bij voorkeur volgen wij het voorbeeld van gemeentes die op een snelle manier (en binnen budget) vormgeven aan deze trajecten.

Wij zijn tegen de vestiging van een nieuwe regionale opvanglocatie (AZC) in Leeuwarden. Het idee van de regionale opvanglocaties is dat daar kansrijke asielzoekers worden geplaatst in of nabij de gemeente waar ze zich gaan vestigen als ze een status hebben. Zodat ze kunnen beginnen met integreren. Huisvesting en werk is hierbij van wezenlijk belang. De uitstroom van statushouders naar een woning is momenteel al niet op niveau. De woningmarkt staat onder grote druk. Daarnaast heeft Leeuwarden een omvangrijke groep van mensen zonder werk. Uitzicht op een woning en/of een baan voor nieuwkomers en statushouders in de gemeente Leeuwarden is daarmee beperkt.

De Nederlandse taal spreken is cruciaal voor het vinden van een baan en om mee te doen in samenleving. We zorgen voor betaalbare cursussen om als nieuwkomer de taal te leren en gaan laaggeletterdheid tegen. Daarbij verwachten we van iedereen maximale inspanning om het Nederlands te leren. Wanneer iemand niet voldoende Nederlands spreekt en bewust niet meewerkt, kunnen boetes volgen of korten we de uitkering.

Jonge kinderen van ouders die inburgeren, gaan verplicht naar een peuterspeelzaal om achterstanden vroeg aan te pakken. We betrekken ouders bij taalonderwijs voor jonge kinderen. Bij de inburgering besteden we meer aandacht aan onderwerpen als zelfbeschikking, de gelijkwaardigheid van man en vrouw, LHBTI-rechten, antisemitisme en de vrijheid van godsdienst.

Voor afgewezen asielzoekers of illegale migranten is in Nederland geen plaats. De gemeente Leeuwarden ondersteunt hen niet en verleent hen geen opvang.

3.5 Gezond zijn, sporten en bewegen

Sport is goed voor iedereen. Het is goed voor je gezondheid en helpt bij het leggen van sociale contacten. Wij vinden het daarom belangrijk dat elk kind kan sporten. Het stimuleren van de breedtesport staat hoog op de agenda van de gemeente Leeuwarden.

Sporten is een belangrijk onderdeel om er voor te zorgen dat jong en oud op een gezond gewicht zijn en blijven. Sporten werkt preventief en zorgt voor een goede algemene gezondheid.

Sportverenigingen, scholen en buitenschoolse opvang werken nauw samen om de schoolgaande jeugd zoveel mogelijk te laten bewegen. Dit kan ook met buurtsportcoaches. Ouderen en chronisch zieken hebben baat bij zoveel mogelijk beweging. Het is niet alleen goed voor de gezondheid, maar gaat ook eenzaamheid tegen.

We zorgen voor voldoende plekken om buiten te kunnen spelen en sporten. Wanneer een sportveld plaats moet maken voor iets anders, willen we dat deze ruimte op een andere plek wordt gecompenseerd.

Sporten is belangrijk voor de fysieke en mentale gezondheid. Door te sporten worden we fitter, sluiten we vriendschappen en nemen we actiever deel aan de samenleving. Omdat sport op zoveel manieren een

positieve invloed heeft op ons leven, is het logisch om sport in te zetten als hulpmiddel voor onze inwoners met wie het minder goed gaat. Daarom willen we dat sportclubs, het onderwijs en zorginstellingen nauw met elkaar samenwerken zodat zij problemen op tijd signaleren.

Bij nieuwbouw, ontwikkelingen of groot onderhoud denken we na hoe onze openbare ruimte kan worden ingericht voor sport- en spelvoorzieningen. We vragen daarbij aan de (toekomstige) inwoners om actief mee te denken.

Sportverenigingen, scholen en buitenschoolse opvang werken nauw samen om de schoolgaande jeugd zoveel mogelijk te laten bewegen. Buurtsportcoaches kunnen hierbij helpen.

Hoofdstuk 4

Een overheid die werkt voor inwoners en ondernemers

4.1 Het belang van de inwoners staat voorop

De gemeente Leeuwarden maken we met elkaar! We bundelen onze krachten en werken met plezier samen om de problemen op te lossen in onze eigen straat, buurt, wijk of dorp. Daarom vinden we het belangrijk dat de gemeente Leeuwarden slimme en creatieve initiatieven van inwoners en ondernemers aanmoedigt. Het enthousiasme van de samenleving benutten we zoveel mogelijk. En bij belangrijke besluiten worden onze inwoners in een zo vroeg mogelijk stadium betrokken.

Jongeren zijn de toekomst. Daarom is het belangrijk ze een goede en veilige omgeving te bieden waarin ze kunnen studeren, wonen, werken, recreëren en sporten. Beleid dient dan ook zoveel mogelijk gemaakt te worden in samenspraak met jongeren. Zij weten het beste wat ze nodig hebben.

De dorps- en wijkcoördinatoren hebben een belangrijke functie in de gemeente Leeuwarden. Ze zijn de oren en ogen van de gemeente. Goede samenwerking met de dorpsbelangen en wijkraden is essentieel.

Bij het opstellen van nieuw beleid wordt iedereen die dit direct raakt actief betrokken. Daarbij creëert de gemeente vooraf duidelijke verwachtingen om teleurstellingen achteraf te voorkomen. Zo werken we aan draagvlak en beter beleid.

Participatie betekent niet dat de grootste schreeuwers altijd gelijk krijgen. De gemeente heeft oog voor de 'stille meerderheid' die de gemeente niet altijd zo snel weet te vinden. Zo houden we balans bij het maken van keuzes.

Het college en gemeenteraad zijn benaderbaar voor de inwoners. We gaan het gesprek aan en niet uit de weg. We behandelen elkaar met respect. Agree to disagree kan ook een uitkomst zijn.

4.2 Verstandig met geld omgaan

Wij staan voor flexibele en slagvaardige overheid. De gemeente is de eerste ingang voor haar inwoners en het belang van de inwoners staat altijd voorop. Met eenvoudige formulieren, helder taalgebruik en overzichtelijke regels helpen we alle inwoners en ondernemers vooruit in het leven.

We zijn een overheid die open staat voor verandering en deze omarmt. Onze inwoners, ondernemers en studenten krijgen actief de ruimte om de gemeente Leeuwarden nóg beter te laten werken. Studenten(teams) kunnen stage lopen bij de gemeente Leeuwarden. Tijdens deze stages wordt onderzocht waar verbeteringen mogelijk zijn. We leren van elkaar.

Belastinggeld wordt verdiend door onze ondernemers en inwoners. Iedere euro die de gemeente uitgeeft, is van hen afkomstig. Dit geld wordt daarom zinnig (zinnig), verantwoord (zinnig) en rechtmatig (deugdelijk) besteed. We willen dat helder is waar belastinggeld aan wordt uitgegeven.

We zorgen dat het duidelijk is wat de financiële consequenties zijn van besluiten die het college en de gemeenteraad neemt. Het college is er voor verantwoordelijk dat het huishoudboekje op orde is volgens de regels (BBV) die daar voor gelden. De gemeenteraad geeft geen 'ongedekte cheques' uit: moties en amendementen zijn voorzien van deugdelijke financiële onderbouwing.

De uitgaven en inkomsten van de gemeente zijn transparant. De begroting en het jaarverslag zijn helder leesbaar. De organisatie en processen van de gemeente zijn zo ingericht dat de accountant jaarlijks een goedkeurende verklaring afgeeft.

De gemeente zorgt ervoor dat ICT volledig up-to-date is, zodat privacygevoelige informatie van inwoners beschermd is tegen digitale hacks en cyberaanvallen. De gemeente werkt samen met andere overheden om digitale criminaliteit, zoals identiteitsfraude, tegen te gaan of te bestraffen.

Periodiek doet de gemeente de houdbaarheidstest gemeentefinanciën van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). De schuldratio alsook de netto schuldquote bevinden zich op aanvaardbaar niveau.

Het gemeentehuis is fysiek bereikbaar en kent openingstijden buiten kantoortijden voor zaken die je niet digitaal kunt regelen. Bij vragen is het altijd mogelijk om een mens te spreken in plaats van een computer.

Een transparante overheid vinden wij belangrijk. De gemeente informeert inwoners over gegevens die belangrijk zijn om een oordeel te kunnen vormen over het lokaal bestuur, zoals de besteding van subsidies.

Bewoners en ondernemers krijgen jaarlijks eenvoudig inzage in de uitgaven en de effecten hiervan.

De gemeentelijke leges zijn zoveel mogelijk gebaseerd op de kostprijs. 'De gebruiker betaalt' is het uitgangspunt. Het is niet acceptabel als allerlei kosten op inwoners afgewenteld worden. Voor vervanging van een gestolen rijbewijs of identiteitsbewijs hoef je niet te betalen. Zo'n situatie is al vervelend genoeg.

De hondenbelasting is geen eerlijke belasting. Dus schaffen we de hondenbelasting af.

De gemeente beperkt zich tot haar basistaken. De gemeente is geen uitzendbureau, welzijnsinstelling of sociale werkplaats. Organisaties op afstand van de gemeente, werkbedrijven en andere vormen van (sociale) ondernemingen kunnen deze taken uitstekend uitvoeren zonder dat ze direct onder de gemeentelijk organisatie vallen.

We zijn voorstander van zero-based budgeting. In plaats van de vorige begroting als basis te gebruiken, beginnen we helemaal opnieuw. Vanaf de basis opbouwen en dan kijken wat er nodig is.

VV
D